

„КЕРІВНИЦТВО

З ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ”

як інструмент індивідуалізації педагогічної освіти в сучасній Франції

ХАРЧЕНКО Т. Г.

УДК 378.011.3 – 051(44) (043.3)

ОСОБЛИВОЇ актуальності сьогодні набувають дослідження конструктивного педагогічного досвіду зарубіжних країн, які мають накопичений і перевірений часом досвід організації навчального процесу, головна мета якого полягає в тому, щоб створити умови для розвитку особистості кожної людини. Безсумнівний інтерес для української педагогічної науки має досвід західноєвропейських країн. Практична зацікавленість освітян, необхідність усунення прогалин у вітчизняній професійній підготовці майбутніх учителів щодо гуманізації педагогічного процесу служать підставою для вивчення досвіду теорії та практики індивідуалізації сучасної педагогічної освіти саме цих країн, оскільки вони мають сформовані традиції в галузі практичної реалізації ідей гуманізму у вищій педагогічній освіті*.

Важливого значення для модернізації освітньої діяльності українських вищих педагогічних навчальних та наукових закладів, які здійснюють підготовку педагогічних і науково-педагогічних працівників, набувають дослідження найкращих зарубіжних традицій у сфері професійної педагогічної освіти. На теренах української педагогічної науки спільності й розбіжності в організації професійної підготовки вчителів у Західній Європі вивчала Л. Пуховська, у післядипломній педагогічній освіті в країнах Західної Європи – М. Синен-

ко. Історичні, теоретичні та практичні аспекти розвитку професійної педагогічної освіти в зарубіжних країнах розкрито в дисертаційних роботах Т. Кошманової (США, 2002 р.), Л. Смалько (США, 2000 р.), І. Гушлевської (США, Канада, 2006), А. Соколової (Англія, Шотландія, 2009), О. Волошиної (Велика Британія, 2007), Н. Авшенюк (Англія й Уельс, 2005), Ю. Кіщенко (Англія та Уельс, 2000), О. Пришляк (Німеччина, 2008), Н. Махині (Німеччина, 2009), Н. Мукан (Канада, 2005), Л. Карпинської (Канада, 2005), М. Дреєрмана (Ізраїль, 2007).

Цінним для вітчизняної системи освіти є досвід Франції в галузі професійної підготовки педагогічних кадрів. Реформування системи педагогічної освіти в цій країні – один з пріоритетних напрямів державної політики, що цілком співзвучне з проблемами української вищої школи. Реформуванню й деяким аспектам розвитку французької системи професійної підготовки майбутніх учителів присвячено дисертації О. Романенко (2007), В. Лацихіної (2009), О. Голотюк (2007).

Попереднє вивчення вітчизняних наукових порівняльно-педагогічних праць і дисертацій, у яких висвітлено питання систем освіти зарубіжних країн, показало, що проблема індивідуалізації підготовки вчителів у Франції не була предметом спеціального наукового дослідження. У зв'язку з цим мета автора статті полягає у вивченні одного з важливих інструментів індивідуалізації сучасної професійної підготовки педагогічних кадрів у Франції, а саме – Керівництва з підготовки вчителів.

Індивідуалізація процесу професійної початкової педагогічної підготовки майбутніх

* Вища педагогічна освіта Франції представлена професійною початковою педагогічною освітою й післядипломною підготовкою педагогічних кадрів.

викладачів коледжів і ліцеїв, головних радників з освіти в УППВ**, як і вчителів материнської та початкової шкіл, починається з того, що майбутньому студентові*** й стажистові**** надають максимально вичерпну інформацію про особливості організації педагогічної освіти в сучасній Франції. На думку французьких теоретиків і практиків педагогічної освіти, важливо, щоб майбутній учитель усвідомлено робив вибір майбутньої професії. Адміністрації УППВ щороку видають Керівництво з підготовки і майбутніх учителів початкової ланки (фр. Guide des études: Professeurs des écoles), і викладачів коледжів, ліцеїв та головних радників з освіти (фр. Guide des études: Professeurs des collèges et lycées ou conseillers d'éducation) [1; 2; 3]. Брошура призначена для студентів і викладачів-стажистів. Її електронний варіант знаходиться на сайті УППВ кожної академії***** [4; 5].

На прикладі Керівництва з підготовки викладачів в УППВ академії Екс-Марсель з'ясуємо, якого роду інформацію пропонують майбутнім учителям початкової та середньої ланки [1; 2; 3]. У розділі „Презентація УППВ” наголошено, що створені законом від 10 липня 1989 р. ці державні навчальні заклади належать до системи вищої освіти. У межах політики, визначеної Державою, вони здійснюють діяльність із професійної початкової підготовки педагогічних кадрів, беруть участь у їхній післядипломній освіті й у проведенні наукових досліджень у галузі освіти. Регіон Прованс – Альпи – Лазуровий берег включає дві навчальні академії: Екс-Марсель і Ніцца. Відповідно в цьому регіоні функціонують два УППВ: УППВ академії Екс-Марсель [4] та УППВ академії Ніцца [6]. Із демографічного погляду, включаючи 7,5% населення метрополії (4,5 мільйони жителів), він посідає третє місце

**УППВ (Університетський інститут підготовки вчителів) – вищий педагогічний навчальний заклад, який на базі диплома ліценціата (укр. бакалавр) або еквівалентного йому здійснює професійну початкову й післядипломну освіту викладачів материнської, початкової та середньої шкіл.

***Студент – студент УППВ першого року навчання

****Стажист – студент другого року навчання в УППВ.

*****Академія – адміністративний розподіл території Франції на навчальні округи (29 академій).

після таких регіонів, як Іль-де-Франс (18,2%) і Рона-Альпи (9,4%), за ним іде Нор-Па-де-Кале (6,6%).

Академія Екс-Марсель з її 2,6 мільйонами жителів у національному масштабі – середній навчальний округ. Вона включає чотири департаменти: Альпи Верхнього Провансу, Верхні Альпи, Буш-дю-Рон, Воклюз. Проте її населення розподілене нерівномірно. У двох альпійських департаментах проживає лише 10% населення, тоді як у Воклюзі – 19,2% і Буш-дю-Роні – 70,8% (у ньому один Марсель включає половину всього населення Буш-дю-Рона).

До початку 2005 навчального року в академії Екс-Марсель проживало 4,5% жителів шкільного й студентського віків, які навчаються й у державних навчальних закладах, і в приватних. З них: 256 618 осіб навчалися в початковій школі, 205 845 – у середній і 100 914 – у вищій. Приватні школи (початкові й середні) навчали 15% учнів [4].

Система вищої освіти представлена чотирма університетами (Екс-Марсель I, II, III і Авіньйона), три Технічні університетські інститути, дванадцять інженерних шкіл (з яких сім підпорядковані університетам), двадцять одна вища школа (з яких десять – комерційні) й один Університетський інститут з підготовки вчителів [Там само].

УППВ академії Екс-Марсель навчає приблизно 2 400 студентів і 1 300 викладачів-стажистів. Ті, хто навчається на першому курсі, – студенти, які готуються до посади вчителя материнської та початкової шкіл (фр. Professeur des écoles – PE 1) і до посади викладача коледжів і ліцеїв (фр. Professeurs des collèges et lycées – PCL 1). Студенти другого курсу – стажисти спеціальностей „Учитель материнської та початкової шкіл” (PE 2), „Викладач коледжів і ліцеїв” (PCL 2) і „Головний радник з освіти” (CPE) [1].

УППВ академії Екс-Марсель складається з п'яти філій: в Екс-ан-Провансі, Авіньйоні, Дінь-ле-Бене, Канеб'єре й Шато-Гомбер у Марселі, який координує діяльність усіх чотирьох філій. У кожній філії розташовано адміністрацію, медіатеку, інформаційно-комуніка-

ційну службу. УППВ здійснює прийом майбутніх учителів за такими спеціальностями: викладач материнської та початкової шкіл, викладач середнього навчального закладу „сертифік’є” для роботи в колежах і ліцеях, викладач технологічної освіти для роботи в технологічному ліцеї, викладач професійної освіти для роботи в професійному ліцеї, викладач фізичної культури та спорту, головний радник з освіти, викладач „агреже” для роботи в ліцеї та в постбакалаврській освіті.

У Керівництві для майбутніх викладачів представлено всі спеціальності по філіях, результати конкурсних іспитів за останні кілька років студентів, які пройшли підготовку в УППВ академії Екс-Марсель, а також перелік документальних та інформаційних ресурсів, призначених для їхнього користування в процесі професійної підготовки.

УППВ академії Екс-Марсель, використовуючи всі можливі види сучасних документальних та інформаційних засобів, має подвійну мету. По-перше, подібний додатковий спосіб використання ресурсів приводить до диверсифікації форм здобуття педагогічної освіти й водночас готує майбутніх викладачів до того, щоб вони вміли використовувати сучасні інформаційні й документальні ресурси у своїй професійній практиці [1; 2; 3].

Детальне вивчення педагогічної документації УППВ академії Ельзасу, Ам’єна, Аквітанії, Нижньої й Верхньої Нормандії, Бургундії, Кретейя та ін. дозволяє говорити про те, що в усіх Керівництвах також представлено структуру інститутів, у яких здобуватимуть професійну педагогічну освіту майбутні викладачі початкових і середніх шкіл. УППВ керує директором, якому допомагає відповідальний секретар і шість заступників директора. Він керує Адміністративною радою спільно з Науковою й Педагогічною. Докладно описано особливості організації Адміністративної ради, функціонування Наукової й Педагогічної рад, а також повноваження директорату, принципи організації структур, які стосуються безпосередньо студентів, особливості процесу вибору представників від студентів до рад УППВ [7; 8; 9; 10; 11; 12].

Солідний блок Керівництва для майбутніх викладачів присвячено детальному опису кар’єри працівника Національної системи освіти Франції. У ньому підкреслено, що після закінчення УППВ викладач має можливість стати активним учасником системи післядипломної освіти. Звертаючись до майбутніх учителів, у Керівництві виділено ті переваги, які дає навчання в межах післядипломної педагогічної освіти. По-перше, згідно з міністерськими документами воно дозволяє вчителям здійснювати пошук рішень з професійних проблем, які виникають у процесі адаптації до нової посади. У Керівництві пояснюється, що обов’язковість післядипломної підготовки зумовлена тим фактом, що Національна система освіти постійно еволюціонує, і життєво необхідно, щоб французька школа розвивалася відповідно до її вимог. Трансформації, які зачіпають світ економіки та соціуму, впливають, урешті-решт, на соціальний запит у галузі професійної педагогічної підготовки. Тут також підкреслено думку про те, що сьогодні вчителі, які розпочинають свою професійну діяльність, працюватимуть у Національній системі освіти приблизно до 2046 р. Протягом цього часу будуть змінювати навчальні програми, контингент учнів, методи викладання, і потрібно, щоб викладачі відповідали цим змінам.

По-друге, післядипломна педагогічна освіта дає можливість отримати додаткову професійну підготовку в перспективі розвитку або зміни викладачем свого індивідуального професійного проекту (наприклад, підготовка до внутрішніх конкурсних іспитів тощо) [7].

У Керівництві для майбутніх викладачів колежів і ліцеїв звернено увагу на те, що в кожному УППВ можна ознайомитися з Академічним планом підготовки працівників Національної системи освіти, який затверджений ректором та інспекцією академії й реалізується цим педагогічним навчальним закладом у співпраці з ректорськими службами [10].

Кожен майбутній викладач матиме доступ до дій з післядипломної підготовки, що здійснюються в національному масштабі. Він зможе брати участь у літніх університетах,

список яких публікують щороку в березні в Офіційному бюлетені, а також у діях з національної програми, запропонованої Дирекцією шкільної освіти (публікується в Офіційному бюлетені в кінці кожного навчального року).

Крім того, УППВ надає можливість упродовж усієї кар'єри педагога мати доступ до наукових, педагогічних і культурних ресурсів, що змінюються, які дозволяють йому розвиватися разом з іншими суб'єктами національної системи освіти.

Для того, щоб мотивувати майбутнього вчителя зробити вибір спеціальності, яка якнайповніше відповідає його індивідуальним потребам, у брошурі розміщено інформацію з оплати праці. Так, на 1 вересня 2004 р. після одного року роботи рівень заробітної плати викладача середньої школи становить 1273 євро мінімального чистого доходу. Після двох років роботи за фахом – 1 518 євро в місяць мінімального чистого доходу. Після тридцяти років роботи за фахом – 2 403 євро мінімального чистого доходу в місяць. Заробітна плата періодично підвищується залежно від того, як викладач просувається службовими сходами. Він також може отримати підвищення заробітної плати в результаті зміни звання або наукового ступеня. Викладач-агреже в перший рік роботи отримує заробітну плату в 1382 євро мінімального чистого доходу в місяць, після двох років роботи – 1 891 євро, після тридцяти – 2 999 євро мінімального чистого доходу [13].

На думку теоретиків і практиків педагогічної освіти, майбутній викладач повинен володіти інформацією про те, як він може просуватися службовими сходами. Кожен склад педагогічного персоналу розподілено на категорії, які, своєю чергою, містять певну кількість рівнів. Нараховуючи заробітну плату, дотримуються принципу рівності окладів усередині однієї категорії. Усі члени кожної категорії можуть просуватися рівнями залежно від стажу. Статутом передбачено можливість просуватися швидше службовими сходами. Перехід з однієї категорії в іншу обмежений статутом. Він зумовлений досягнутим рівнем

агента, рівнем його атестації й стажем загальної служби. Просування від рівня однієї категорії до рівня в іншій категорії є в компетенції ректора академії. Виняток становлять викладачі-агреже, які перебувають в компетенції Міністерства національної освіти [Там само].

Усім викладачам середньої ланки надають можливість просування службовими сходами, а також за бажанням – зміни кар'єри. Викладачі й персонал системи освіти, які є штатними працівниками, мають можливість розпочати роботу, не пов'язану безпосередньо з викладанням у середніх навчальних закладах. Для того, щоб поміняти свої функціональні обов'язки, необхідно взяти участь у зовнішньому або внутрішньому конкурсах. Викладачі або головні радники з освіти, які є штатними працівниками, можуть узяти участь у внутрішніх конкурсах державної служби (наприклад, конкурс на вступ до Регіональних інститутів управління). Якщо їхні кандидатури відповідають певним вимогам, педагогічний персонал середніх навчальних закладів може мати доступ після участі в конкурсі до постів директорів навчальних закладів [Там само].

Викладачі середніх навчальних закладів також можуть працювати в підготовчих класах вищих шкіл, університетів та інших вищих навчальних закладів. Посади, які можуть обіймати в системі вищої освіти викладачі середньої ланки, щороку публікуються в Офіційному бюлетені Міністерства національної освіти, який поширюють у середніх школах, а також його можна прочитати на сайті Міністерства національної освіти [Там само].

У Керівництві для майбутніх викладачів наголошено, що вони можуть скористатися протягом кар'єри іншими законними положеннями, званнями й посадами, а саме – тимчасовим призначенням або перебуванням у відпустці.

Тимчасове призначення – це одна з можливостей, передбачена статутом державних службовців, яка дозволяє, якщо викладач зробить запит і він буде вирішений позитивно, виконувати функціональні обов'язки в адмі-

ністративній установі або в організації, відмінній від системи національної освіти. Нова робота оплачуватиметься цією організацією, але викладач буде належати до персоналу системи освіти й за ним зберігатимуть його права на кар'єрне зростання [2]. Тимчасове призначення входить у компетенції Управління педагогічним персоналом Міністерства національної освіти.

Перебування у відпустці дозволить викладачеві тимчасово залишити робоче місце в системі народної освіти та інтегруватися в неї в тому разі, якщо перебування у відпустці не перевищило встановленого терміну. Перебування у відпустці дозволяється за доглядом за дитиною до восьми років або за дитиною, яка отримала хронічне захворювання, що вимагає тривалого догляду, а також відпустку з догляду за чоловіком. Вона може бути дозволена для того, щоб відновити навчання, проводити дослідження, які становлять особливий інтерес, або „з особистих мотивів”.

Усі запити щодо оформлення пенсії з вислуги років, відпусток і роботи з частковою зайнятістю мають бути оформлені з відома керівника навчального закладу відповідно до обов'язкових установлених на законодавчому рівні вимог [3].

У Керівництві звертають увагу майбутніх учителів на те, що для того, щоб володіти інформацією про свої можливості просування кар'єрними сходами, важливо, аби вони регулярно ознайомлювалися зі змістом Офіційного бюлетеня Міністерства національної освіти. Його можна або знайти на сайті Міністерства в рубриці „Офіційний бюлетень” [13], або взяти друковану версію в навчальному закладі [Там само].

Подальший блок інформації в Керівництві для майбутніх викладачів шкіл присвячено опису загальних професійних компетенцій, якими має оволодіти вчитель після здобуття професійної педагогічної освіти [2; 5; 7]. Зазначимо, що Переліки компетенцій і здібностей, якими повинен володіти вчитель материнської та початкової шкіл та викладач колежу, ліцею загального, технологічного й професійного навчання затверджені офіційно в

Додатку до службової записки № 94-271 від 8 грудня 1994 року та Циркулярі № 97-123 з доповненнями від 23 травня 1997 та 2010 р. [1; 2; 3]. На прикладі спеціальності „Учитель материнської та початкової шкіл” розглянемо, яких професійних компетенцій повинні набути сучасні французькі вчителі початкової ланки [Там само].

Насамперед, як ідеться в офіційних документах, вони є державними службовцям, носіями цінностей Республіки. Учитель знає вимоги, які висуюють до викладацької діяльності й пов'язаної з нею відповідальністю, і розуміє важливість професійної етики. Учитель материнської та початкової шкіл – це вчитель-багатопредметник, здатний викладати комплекс усіх дисциплін за навчальною програмою. Він має покликання виховувати й навчати дітей, починаючи з молодшої групи материнської школи та включно до середнього циклу початкової школи. Він здійснює свою професійну діяльність при постійному розвитку в межах системи післядипломної педагогічної освіти. Учитель материнської та початкової шкіл повинен володіти загальною культурою, яка дозволяє йому оволодівати важливими поняттями, пов'язаними з тими дисциплінами, що викладають у дитячому садку й початковій школі (простір, час, хід науки, система обчислювання, функціонування мови) і добре володіти базовими знаннями основних мов (орфографією, письмом, відповідностями).

Він повинен бути здатним ознайомити учнів з живою мовою – іноземною або регіональною. Учитель материнської й початкової шкіл має обов'язково володіти знаннями й методами викладання всіх дисциплін зі шкільної програми (французька мова, математика, наука й технологія, історія й географія, цивільне виховання, художня освіта, фізичне виховання і спорт). У своїй роботі він має спиратися на знання про особливості розвитку дитини й процесів навчання. У зв'язку з цим він повинен добре знати етапи розвитку дитини, основні теорії й моделі навчання, бути в змозі ними оперувати, аналізувати найнагальніші часткові складнощі й уміти їх долати.

Учитель материнської та початкової шкіл повинен уміти викладати в класі, створювати динаміку й використовувати її, щоб розвинути всі потенційні здібності учнів: зробити учня активним учасником проєктів класу, розвивати соціальні аспекти (взаємодопомога, співпраця, вміння слухати іншого...).

Він повинен оцінювати й управляти процесом навчання учнів. Для цього йому необхідно вміти працювати з технікою класу (від дошки до комп'ютера), вибирати підручник і обґрунтувати свій вибір, аналізувати потреби учнів, налагоджувати поступовий розвиток, прогрес, залучати учня до його власного розвитку й формувати разом з ним цілі, яких потрібно досягти, визначати складнощі та індивідуальне коло обов'язків, оцінювати прогрес і розвивати рефлексивне ставлення до своєї практики, запропонувати методологічний супровід, оцінити ефективність свого викладання.

Учитель материнської та початкової шкіл повинен уміти висунути вимоги до всіх учнів і адаптуватися до їхніх відмінностей. Це повинно здійснюватися через розробку планів різних педагогічних дій з урахуванням індивідуальних успіхів і здатності кожного учня окремо. Для цього він повинен уміти визначати цілі, яких потрібно досягти, висловлювати власну стратегію, передбачати хід своїх дій та їхні наслідки, визначати тривалість роботи, розробляти форми оцінювання діяльності, повідомляти про підсумки роботи.

Учитель материнської та початкової шкіл повинен бути здатний викладати в початковій школі. Він має забезпечити спадкоємність і зв'язність знань за допомогою співпраці з групою вчителів у межах шкільного проєкту або проєкту навчального циклу. Він повинен знати місце й роль школи в освітній системі та суспільстві загалом. Володіти інформацією про сім'ю і школу, інформувати сім'ю, усвідомлювати місце батьків у школі й сприяти їхній участі в житті школи, про квартал і школу (медико-санітарний стан, поліція, правосуддя, безпека, громадські організації),

про місцеві територіальні колективи, передусім на рівні комун.

Учитель материнської та початкової шкіл повинен уміти розвивати партнерські відносини між школою та її соціальним, економічним і культурним оточенням. Це важливо для того, щоб адаптувати свою викладацьку діяльність до розрізнення класів і шкіл. Для цього йому необхідно володіти інформацією про управління системою національної освіти й насамперед про все, що стосується школи (програми, розклади, офіційні інструкції, персонал, тексти, які регламентують...), а також про історію становлення й особливості функціонування системи. У заключній частині документа звернено особливу увагу на те, що вчитель материнської й початкової шкіл зобов'язаний завжди зберігати позитивний погляд на дитину, розвивати рефлексивне ставлення до своєї практики, а також усвідомлювати соціальну важливість своєї професії [3].

Безпосередньо зміст, форми й методи організації процесу професійної педагогічної підготовки – наступний блок інформації, з яким знайомлять майбутніх викладачів материнських і початкових шкіл, колежів і ліцеїв. Першу частину цього розділу присвячено першому року підготовки, другу – другому. У Керівництві для студентів наголошено, що професійна педагогічна освіта вимагає від майбутнього викладача значної індивідуальної роботи й усвідомлення своєї відповідальності, яка збільшується. Це необхідно для того, щоб перейти від роботи, супроводжуваної на першому році навчання, до набуття автономії після закінчення другого року підготовки. У зв'язку з цим основна мета, яку ставить перед собою професійна педагогічна освіта першого року підготовки, полягає в тому, щоб навчити кожного студента працювати самостійно. А це означає, стверджують французькі теоретики й практики сучасної педагогічної освіти, розвивати в нього професійну рефлексію, тобто тренувати вміння робити об'єктивний аналіз своєї практики й навчити оцінювати рівень своєї професійної компетентності, вміння розуміти свої труднощі й знаходити

ресурси, щоб їх виправити, розуміння й уміння критично використовувати наявні в розпорядженні засоби й навчання, працювати в команді, оскільки автономія в роботі не означає індивідуалізм, ділитися своїм досвідом і вміти використовувати у своїй роботі досягнення інших педагогів [Там само].

Із цією метою УППВ не лише надають у розпорядження студентів ресурсні центри документації та інформаційно-комунікаційні технології, а й розробляють комплекс механізмів, покликаних допомогти студентам розвинути навички індивідуальної роботи.

Отже, у практиці професійної педагогічної освіти в сучасній Франції реалізація індивідуального підходу в підготовці майбутніх учителів початкової й середньої ланок здійснюється таким чином. Кожен УППВ інформує студентів і вчителів-стажистів про особливості організації системи підготовки педагогічних кадрів. Інформацію студенти черпають з буклетів „Керівництво з підготовки майбутніх учителів” (залежно від спеціальності), які також розміщені на сайті кожного УППВ. Там подано максимально вичерпну інформацію про інфраструктуру УППВ, особливості кар’єрного зростання в професії вчителя, про базис професійних компетенцій, якими повинен володіти вчитель після закінчення професійної початкової педагогічної освіти, зміст підготовки в цьому УППВ тощо.

Звичайно, у межах однієї статті важко простежити особливості практичної реалізації індивідуального підходу професійної підготовки майбутніх учителів у Франції. Тому перспективи подальших наукових розвідок убачаємо у вивченні змісту сучасної французької педагогічної освіти, комплексу механізмів, які покликані допомогти студентам розвинути навички індивідуальної роботи під час навчання в педагогічних закладах.

Література

1. **Guide des études:** Professeur des colliges et lycées ou conseiller principal de l'éducation / J. Ginestie. – IUFM de l'académie d'Aix-Marseille : Service des Publications, 2006. – 31 p.

2. **Guide des études:** Professeur-e des colliges et lycées ou conseiller-e d'éducation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.aix-mrs.iufm.fr/etu1/pdf/GdE_PCL1.pdf.

3. **Guide des études:** Professeur des écoles / J. Ginestie. – IUFM de l'académie d'Aix-Marseille : Service des Publications, 2006. – 28 p.

4. **IUFM d'Aix-Marseille – Université de Provence – Aix-Marseille 1** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aix-mrs.iufm.fr/>

5. **IUFM d'Alsace – Université de Strasbourg** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iufm.unistra.fr/>

6. **IUFM de l'académie de Nice – Université de Nice – Sophia Antipolis** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iufm.unice.fr>

7. **IUFM d'Alsace – Université de Strasbourg** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iufm.unistra.fr/>

8. **IUFM de l'académie d'Amiens – Université de Picardie Jules Verne** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.amiens.iufm.fr>

9. **IUFM d'Aquitaine – Université Montesquieu – Bordeaux IV** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iufm.u-bordeaux4.fr>

10. **IUFM de Basse-Normandie – Université de Caen Basse-Normandie** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.caen.iufm.fr>

11. **IUFM de Bourgogne – Université de Bourgogne** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dijon.iufm.fr>

12. **IUFM de l'académie de Créteil – Université Paris-Est Créteil Val de Marne** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.creteil.iufm.fr>

13. **Le ministere de l'éducation nationale:** <http://www.education.gouv.fr/>

* * *

Харченко Т. Г. „Керівництво з підготовки вчителів” як інструмент індивідуалізації педагогічної освіти в сучасній Франції

У статті досліджена одна з особливостей практичної реалізації індивідуального підходу в сучасній французькій педагогічній освіті.

Кожен Університетський інститут з підготовки вчителів інформує студентів і вчителів-стажистів про особливості організації системи підготовки педагогічних кадрів. Інформацію студенти черпають з буклетів „Керівництво з підготовки майбутніх учителів” (залежно від спеціальності), які також розміщені на сайті кожного педагогічного навчального закладу. Там подано максимально вичерпну інформацію про інфраструктуру Університетського інституту з підготовки вчителів, особливості кар’єрного зростання в професії вчителя, про базис професійних компетенцій, якими повинен володіти вчитель після закінчення професійної педагогічної освіти, зміст підготовки тощо.

Ключові слова: педагогічна освіта Франції, Університетський інститут з підготовки вчителів, індивідуалізація, „Керівництво з підготовки вчителів”.

Харченко Т. Г. „Руководство по подготовке учителей” как инструмент индивидуализации педагогического образования в современной Франции

В статье представлена одна из особенностей практической реализации индивидуального подхода в современном педагогическом образовании Франции. Каждый Университетский институт по подготовке учителей информирует студентов и учителей-стажеров об особенностях организации системы подготовки педагогических кадров. Информацию студенты черпают из буклетов „Руководство по подготовке учителей” (в зависимости от специальности), которые также размещены на сайте каждого педагогического учебного заведения. Там представлена максимально исчерпывающая информация об инфраструктуре Университетского института по подготовке учителей, особенностях карьерного роста в профессии учителя, базис профессиональных компетенций, которыми должен владеть учитель на момент окончания профессионального начального педагогического образования, содержание подготовки и др.

Ключевые слова: педагогическое образование Франции, Университетский институт по подготовке учителей, индивидуализация, „Руководство по подготовке учителей”.

Kharchenko T. G. „Teacher Training Guide” as an Instrument of the Individualization of Teacher Training Programs in Modern France

One of the pathways of implementing the educational reform in France is the individualization of the modern teacher training. This approach is based on the premise that the conscious choice of profession is important for future nursery, primary, and secondary school teachers and that such choice is possible only if students are given exhaustive information about the organization of teacher training in France early in their specialized pedagogical education.

Every year each University Teacher Training Institute publishes *The Teacher Training Guide*, which is also available on the Institute’s website. This *Guide* is subject-specific and contains a detailed information about the infrastructure of the University Teacher Training Institute, typical career path and career development opportunities of a teacher in France, basic competencies students are expected to develop by the time of graduation, as well as the year-by-year content, forms, and methods of teacher training, with a distribution of theoretical and practical aspects of courses. It also features the results of competitive state recruitment exams that the Institute’s graduates have taken over the past years when seeking employment in French educational establishments. Another important part of the *Guide* is the list of publications, documents, and information materials that can be used in the process of the initial professional training.

Key words: pedagogical education/teacher training in France, University Teacher Training Institute, individualization, The Teacher Training Guide.

Стаття надійшла до редакції 23.08.2013 р.

Прийнято до друку 01.11.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ваховський Л. Ц.